

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 351/2024
15.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из, чији је пуномоћник Никола Јанковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4567/23 од 19.10.2023. године, у седници одржаној 15.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4567/23 од 19.10.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 1178/22 од 16.03.2023. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 85.103,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1178/22 од 16.03.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан је тужени да тужиоцу на име мање исплаћених зарада по основу сменског рада исплати појединачне износе са законском затезном каматом као што је ближе наведено овим ставом изреке, као и да на наведене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 84.320,00 динара са законском затезном каматом од наступања извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4567/23 од 19.10.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1178/22 од 16.03.2023. године садржана у ставу првом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу плати на име мање исплаћених зарада по основу сменског рада за период од 01.01.2020. године до 31.10.2022. године појединачне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и да на наведене износе уплати за тужиоца

доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужени да му на име трошкова парничног поступка исплати износ од 84.320,00 динара са законском затезном каматом од наступања извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 1.550,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 24.440,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр, 72/11... 18/22) Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду је рад обављао тако што је сваки други дан радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и зато има право на увећану зараду у складу са чланом 108. став 4. Закона о раду и члану 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 4. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...113/17), прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у коме запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према Директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражених разлика у заради из става 1. и 2. изреке, са припадајућим доприносима за пензијско и инвалидско осигурање на основу одредбе члана 2,3. и 51. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласника РС“, бр. 84/04... 5/16).

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведене накнаде, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду и одлучио као у ставу првом изреке.

Тужиоцу, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, и то за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара, за судску таксу на ревизију износу од 24.440,90 динара и за одлуку о ревизији у износу од 33.662,00 динара, што све укупно износи 85.102,9 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

На основу изнетог, одлучено је као у ставу другом изреке, на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић